

Programma 4 | Onderwijs

Programma 4 | Onderwijs

Doelstelling

Elk kind ontwikkelt zich optimaal.

Introductie op het programma en relevante trends en ontwikkelingen

Bij de huisvesting van scholen voor basis-, speciaal- en voortgezet onderwijs hebben wij een centrale rol. Samen met de schoolbesturen zijn we verantwoordelijk voor schoolgebouwen waarin het prettig is om te leren en te werken. We hebben een dekkend aanbod toegankelijke onderwijsgebouwen.

Bovendien kan elk kind gebruik maken van bewegingsonderwijs.

Elk kind heeft recht op onderwijs. Door de preventieve inzet van de leerplichtambtenaar zal het thuiszitten worden voorkomen. We zetten de samenwerking met RMC Regio Friese Wouden voort, om kinderen die dreigen uit te vallen vroegtijdig te signaleren en zo nodig te ondersteunen vanuit het gebiedsteam. Wanneer een kind niet in staat is om het onderwijs in de eigen gemeente te volgen, bestaat de mogelijkheid van leerlingenvervoer. Onderwijs moet kansen bieden aan alle kinderen en daarbij is ook een goede aansluiting van onderwijs op de arbeidsmarkt van belang.

Kaderstellende documenten

Ontwikkelagenda Inclusieve samenleving
Integraal Huisvestingsplan Onderwijs 2022-2035

Thema Onderwijs

Doelstellingen

We zetten in op het bieden van gelijke kansen en de ontwikkeling van talent

We vinden het belangrijk dat kinderen gelijke kansen krijgen om zich binnen de eigen individuele mogelijkheden te kunnen ontwikkelen. De omstandigheden waarin het kind opgroeit, mogen daarbij niet bepalend zijn. Elk kind heeft waardevolle talenten, weten waar je goed in bent is heel belangrijk. Door te werken aan talentontwikkeling neemt de weerbaarheid en veerkracht van kinderen toe. Ze ervaren meer zelfvertrouwen, voelen zich veilig in de klas en behalen betere schoolresultaten.

Maatregelen

We starten met een Peuter Plus voorziening

Omschrijving (toelichting)

Op de Peuter Plus wordt maatwerk geboden voor peuters die extra zorg en ondersteuning nodig hebben. Zorg die niet geboden worden in de reguliere kinderopvang.

Kwaliteit (toelichting)

Op 1 oktober is de PeuterPlus gestart. Op 6 november vond een formele opening plaats. De samenwerking tussen Kinderwoud (betrokken kinderopvangaanbieder) en de consultants jeugd uit het gebiedsteam verloopt goed. De peuters die de PeuterPlus bezoeken laten een positief effect op hun ontwikkeling zien.

We subsidiëren schoolorganisaties voor de uitvoering van de activiteiten in het kader van cultuureducatie

Omschrijving (toelichting)

Schoolorganisaties ontvangen bijdragen voor de werkzaamheden van de cultuurcoach, de organisatie van Instrumentale Muzikale Vorming (IMV) en culturele vorming activiteiten. Daarnaast voeren we de beleidsnotitie "Cultuur Educatie na 2022" uit.

Kwaliteit (toelichting)

In 2023 hebben wij de beleidsnotitie cultuureducatie 2023-2026 uitgevoerd om kinderen in aanraking te laten komen met muziek, cultuur en erfgoed. In 2023 hebben wij aan drie schoolorganisaties subsidies verstrekt voor de inzet van de cultuurcoach, de organisatie van Instrumentale Muzikale Vorming en culturele vorming.

We zijn aangesloten bij de Gelijke Kansen Alliantie

Omschrijving (toelichting)

De Gelijke Kansen Alliantie werkt samen met scholen, gemeenten en maatschappelijke partners aan het verbeteren van kansengelijkheid in het onderwijs met aandacht voor thuis, school en de leefomgeving. Als gemeente Opsterland leggen we de focus op talent gericht werken.

Kwaliteit (toelichting)

Op 31 december 2023 zat de eerste periode van twee jaar waarin Opsterland deelnam aan de Gelijke Kansen Alliantie er formeel op. We hebben een vervolg voorbereid voor de komende twee jaar.

Wij hebben in 2023 op verschillende manieren het talentgedreven werken onder de aandacht gebracht.

- Een aantal basisscholen heeft met het hele team de 3-daagse opleiding over talentgericht werken gevolgd. Daarnaast hebben leerkrachten van andere scholen deelgenomen.
- Ook mensen die in Opsterland wonen of werken volgden de opleiding.
- De buurtsportcoaches en medewerkers van het gebiedsteam hebben een maatwerktraject gevolgd.
- Er is een speciaal programma ontwikkeld voor basisscholen. In totaal hebben 64 groepen (groep 5 /tm 8) hieraan deelgenomen.

Doelstellingen

Jongeren halen een startkwalificatie in het onderwijs of zijn aan het werk

Een startkwalificatie is (minimaal) een diploma havo, vwo of mbo (niveau 2 of hoger). Jongeren met een startkwalificatie hebben een betere positie op de arbeidsmarkt.

Maatregelen

Proactief en preventief inzetten op problematiek bij kinderen en jongeren om thuiszitten te voorkomen

Omschrijving (toelichting)

Door proactief te handelen en in te zetten op preventie, willen we voorkomen dat kinderen die het risico lopen uit te vallen thuiszitters worden.

Kwaliteit (toelichting)

In 2023 hebben we het thuiszittersprotocol geactualiseerd. De gemeente, het onderwijs en de samenwerkingsverbanden voor PO en VO werken meer met elkaar samen. Hierdoor is er meer aandacht voor thuiszittende jongeren als gevolg van ongeoorloofd én geoorloofd verzuim.

Doelstellingen

We willen de taalvaardigheid verbeteren en laaggeletterdheid voorkomen

Laaggeletterdheid voorkomen en taalvaardigheid verbeteren past bij de ambitie van het college: 'Iedereen doet mee en heeft de regie over zijn eigen leven'. Onze samenleving wordt sterker als iedereen kan meedoen. Als je moeite hebt met taal-, reken- en digitale vaardigheden, vind je minder snel een baan, kun je minder gezond leven en heb je minder grip op je geldzaken.

Maatregelen

Op school wordt extra ingezet op taalvaardigheid

Omschrijving (toelichting)

Door het inzetten van diverse programma's op scholen wordt de taalvaardigheid van leerlingen verbeterd.

Kwaliteit (toelichting)

In 2023 hebben we geïnvesteerd in het implementeren van effectief leesonderwijs binnen Ooststellingwerf, Weststellingwerf en Opsterland (OWO).

Met effectief leesonderwijs wordt een thematische aanpak bedoeld, waarbij hetzelfde thema vanuit verschillende schoolvakken wordt benaderd om zo te komen tot een dieper tekstbegrip.

Binnen de gemeente Opsterland heeft één basisschool (De Twirre) meegedaan aan een OWO-brede pilot waarin vijf basisscholen vertegenwoordigd waren.

De onderwijsbesturen hebben de bibliotheek benaderd om te onderzoeken of het huidige aanbod (de bibliotheek op school) vervangen kan worden door een aanbod voor effectief leesonderwijs. Dit wordt in 2024 vervolgd.

We voeren het actieplan laaggeletterdheid uit

Omschrijving (toelichting)

In het actieplan laaggeletterdheid staat beschreven hoe er binnen Opsterland aan laaggeletterdheid gewerkt wordt. Dit gebeurt enerzijds door het vergroten van het bewustzijn over laaggeletterdheid en het beter kunnen signaleren. Anderzijds door laaggeletterden te motiveren om mee te doen aan het taalaanbod.

Kwaliteit (toelichting)

In 2023 hebben we gewerkt aan bewustwording voor het thema laaggeletterdheid en vergroten van kennis.

- We hebben verbinding gelegd tussen het onderwerp laaggeletterdheid en andere beleidsterreinen in het sociaal domein.
- We hebben contact gelegd met diverse netwerkpartners om een ketenpartneroverleg laaggeletterdheid op te starten.
- De informatiepunten digitale overheid hebben een plek gekregen binnen de keten.
- We hebben een aanjager laaggeletterdheid aangesteld.
- Er is zowel binnen als buiten de gemeente geïnvesteerd op het verhogen van de aandacht voor laaggeletterdheid met de inzet van taalambassadeurs en door de aanjager laaggeletterdheid.
- Het digi-taalhuis met informeel taalaanbod is heropend.

Het actieplan laaggeletterdheid is doorontwikkeld, waarbij een plan is gemaakt voor twee jaar 2023-2024.

Doelstellingen

Elk kind heeft toegang tot een veilige speelplaats

Ieder kind moet opgroeien in een veilige en leerzame omgeving waar het optimaal de kans krijgt zich te ontwikkelen. Buiten spelen is goed voor de ontwikkeling van kinderen en kan overgewicht en andere problemen op latere leeftijd voorkomen. Om dit te bereiken is het van belang dat er voldoende veilige buitenspeelruimte beschikbaar is.

Maatregelen

We ondersteunen bestaande en nieuwe speeltuinverenigingen bij het aanleggen, onderhouden en consolideren van speeltuinen in alle dorpen

Omschrijving (toelichting)

Jaarlijks worden alle speeltoestellen en de ondergrond gecontroleerd op veiligheid. Daar waar nodig worden onderhoudswerkzaamheden verricht of worden afspraken gemaakt met de vereniging.

Kwaliteit (toelichting)

In 2023 hebben we inspecties laten uitvoeren in alle speeltuinen en voerden het benodigde onderhoud uit.

We ondersteunden een speeltuinvereniging bij het realiseren van een nieuwe speeltuin in de Groene long in Gorredijk.

We ondersteunden in zeven dorpen de speeltuinverenigingen bij het optimaliseren van de speeltuinen.

Doelstellingen

Wij zorgen voor voldoende adequate onderwijsgebouwen en –voorzieningen; de capaciteit is op orde

Maatregelen

We voeren het integraal huisvestingsplan (IHP) uit

Omschrijving (toelichting)

We herijken de verordening voorzieningen huisvesting onderwijs gemeente Opsterland.

We ronden de planvorming voor Kindcentrum De Finne in Beetsterzwaag af en stellen een krediet beschikbaar voor de nieuwbouw, als ook voor de inrichting van het openbaar gebied. De activiteiten zijn gericht op realisatie in 2023 – 2024.

We stellen een uitvoeringskrediet beschikbaar voor de bouw van de Multifunctionele accommodatie de Tynje en de inrichting van het openbaar gebied. Start bouw is gepland in 2023.

We stellen kredieten beschikbaar voor de vernieuwbouw van GBS Eben Haëzer en voor de nieuwbouw van OBS Twirre, beiden in Ureterp.

We gaan verder met de planvorming voor de nieuwbouw van OBS De Wjukslach in Langezwaag.

We treden in overleg met het schoolbestuur van de BHS in Gorredijk om te komen tot een realistisch plan voor een toekomstbestendig schoolgebouw.

Kwaliteit (toelichting)

Eind 2021 heeft u de Wijzigingsverordening Voorzieningen Huisvesting Onderwijs gemeente Opsterland vastgesteld. Zodra de VNG een nieuwe Model Verordening heeft gepubliceerd, zijn wij voornemens om onze Verordening te herijken.

De participanten van Kindcentrum De Finne in Beetsterzwaag hebben in 2023 een vaststellingsovereenkomst ondertekend, waarin de wijze van samenwerking is vastgelegd. De verdere activiteiten zijn gericht op een aanvraag van een bouwkrediet dit jaar.

Voor de realisatie van de MFA Tijnje, waarbij naast een basisschool ook kinderopvang en een dorps huis worden gerealiseerd, is in 2023 een bouwkrediet verstrekt. De aanbestedingsprocedure is doorlopen en de bouw is gestart, waarbij de oplevering wordt voorzien in 2024.

Eind 2023 is een krediet beschikbaar gesteld voor de vernieuwbouw van IKC De Verbinding (voorheen Eben Haëzer) in Ureterp en de herinrichting van de openbare ruimte. Ook is een voorbereidingskrediet beschikbaar gesteld voor de uitbreiding van CBS De Opdracht en de realisatie van een ruimte voor kinderopvang, beiden in Ureterp.

In overleg met Stichting Comprix en de Plaatselijke Belangen wordt de nieuwbouwlocatie van Skoalle It Aventoer in Langezwaag onderzocht. Wanneer de locatiekeuze definitief is vastgesteld kunnen de ruimtelijke procedures worden opgestart. Hierover bent u vorig jaar schriftelijk geïnformeerd middels beantwoording schriftelijke vragen en een raadsbrief.

We zijn in overleg met het schoolbestuur van de BHS in Gorredijk om te komen tot een realistisch plan voor een toekomstbestendig schoolgebouw. Het voorste bouwdeel krijgt een functiewijziging voor De Skâns, waar een voorbereidingskrediet voor beschikbaar is gesteld. Daarom besteden we expliciet aandacht aan de samenwerking en synergie tussen BHS Gorredijk en De Skâns.

Doelstellingen

Leerlingen kunnen bewegingsonderwijs volgen

Maatregelen

We organiseren het vervoer van leerlingen in het basisonderwijs naar gymzalen

Omschrijving (toelichting)

We organiseren het vervoer van leerlingen in het basisonderwijs naar gymzalen.

Kwaliteit (toelichting)

Het vervoer naar gymzalen is georganiseerd met bussen als dit nodig is. Hierdoor is het bewegingsonderwijs mogelijk gemaakt voor leerlingen in het basisonderwijs.

Beleidsindicatoren

		Opsterland				Nederland			
Beleidsindicatoren	Eenheid	2020	2021	2022	2023	2020	2021	2022	2023
Absoluut verzuim	Aantal per 1.000 leerlingen	*	*	*	*	*	*	*	*
Relatief verzuim	Aantal per 1.000 leerlingen	11	15	27	*	20	20	24	*
Voortijdige schoolverlaters	% deelnemers aan het VO en MBO-onderwijs	1,2%	1,2%	1,7%	*	1,7%	1,9%	2,4%	*

* voor deze periode zijn (nog) geen cijfers bekend (gemaakt).

Bron: www.waarstaatjegemeente.nl - Bron geraadpleegd op 12 maart 2024

Wat mag het kosten

Mutaties in de reserves worden verwerkt in programma 0 maar niet alle reserves hebben betrekking op programma 0. Om een juiste financiële analyse per programma te kunnen maken zijn in onderstaande tabel de mutaties van programma 4 reserves meegenomen.

x € 1.000

Exploitatie	Realisatie 2022	Begroting 2023 (Primair)	Begroting 2023 (incl wijzigingen)	Realisatie 2023	Mutatie begroting /realisatie 2023
Lasten	3.713	3.525	3.852	3.592	-260
Baten	720	353	733	489	-244
Saldo voor bestemming	-2.993	-3.172	-3.119	-3.104	15
Mutaties reserves					
Lasten	-	-	-	-	-
Baten	4.845	-	-	-	-
Saldo na bestemming	1.852	-3.172	-3.119	-3.104	15

Specificatie per taakveld

x € 1.000

Specificatie	Begroting 2023 (incl wijzigingen)	Realisatie 2023	Mutatie begroting /realisatie 2023
Saldo per taakveld			
4.1 Openbaar basisonderwijs	-291	-280	11
4.2 Onderwijshuisvesting	-1.546	-1.394	153
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	-1.281	-1.430	-148
Saldo voor bestemming	-3.119	-3.104	15
Stortingen reserves			
Totaal stortingen reserves	-	-	-
Onttrekkingen reserves			
Totaal onttrekkingen reserves	-	-	-
Saldo na bestemming	-3.119	-3.104	15

Toelichting op de financiën

Het saldo van dit programma is in 2023 € 15.000 voordeliger dan begroot

Taakveld 4.1 Openbaar basisonderwijs geeft in 2023 een voordeel van € 11.000

De kosten voor het gebruik van de accommodaties bewegingsonderwijs vielen lager uit dan begroot.

Taakveld 4.2 Onderwijshuisvesting geeft in 2023 een voordeel van € 153.000

De rente kapitaallasten en de kapitaallasten geven een voordeel van € 184.000. De onderhoudskosten geven een voordelig resultaat van € 28.000. De opbrengsten van het gebruik van lokalen waren € 10.000 hoger dan begroot. De publieke heffingen geven een nadeel van € 29.000. De verzekeringen geven een nadeel van € 44.000.

Overige posten leveren een voordeel op van € 4.000.

Taakveld 4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken geeft in 2023 een nadeel van € 148.000

Het budget voor leerlingenvervoer is met € 76.000 overschreden. De reden hiervoor is dat de tarieven fors gestegen zijn en dat het aantal kinderen dat gebruikt maakt van het leerlingenvervoer ook een

stijging laat zien.

De kosten van verbreding VVE (vroeg- en voorschoolse educatie) laten in 2023 een overschrijding zien van € 14.000. De post voorschoolse voorzieningen geeft een nadeel van € 52.000, dit heeft met name te maken met de Peuteropvang toeslagen. De overige posten geven per saldo een nadeel van € 6.000.